

Genesis 39 Matteus 22
Grote of Jacobijnerkerk Leeuwarden 12 oktober 2008

Gemeente van Jezus onze Heer,

“Kom bij mij liggen” zegt de vrouw van Potifar tegen de jonge Jozef.
Zij is misschien een jaar of 45.
Jozef is een onwaarschijnlijk knappe jongeman van rond de 20.
“Kom bij mij liggen” zegt zij.
Het is wel duidelijk wat ze wil.
Ze wil hem helemaal. Ziekelijk verliefd, zouden wij zeggen.
Totaal gefixeerd op deze knappe jonge god.
“Kom bij mij liggen”.

Er wordt wel verondersteld dat Potifar een eunuch was, en zijn vrouw daarom niet aan haar trekken kwam. Hoe dan ook.

Het maakt nogal uit wie het zegt, en tot wie deze woorden gericht zijn.
Als iemand tegen zijn of haar partner zegt: ‘Kom bij mij liggen’, dan is dat een uiting van liefde en een bevestiging van de relatie.
Maar als een man van in de 60 dit zegt tegen een jongen of meisjes van 15, dan is er sprake van machtsverschil en ongewenste lustgevoelens.

Het gaat vanmorgen om de kracht van verlangen en om de grens van intimiteit.

Wat te denken van een mens die ongetrouwd is gebleven, die in het leven nauwelijks is aangeraakt door een medemens; stel deze mens wordt ouder en woont in het verpleeghuis en moet zich laten aanraken door verpleegkundigen en artsen. Ook in deze mens is er het verlangen naar liefdevolle aanraking, maar de verpleging kan aanvoelen als een grote inbreuk op de eigen lichamelijkeheid.

“Kom bij mij liggen” .

Wie zegt het, tot wie wordt het gezegd en wat wil je ermee zeggen?

Eén van de meest indrukwekkende en kostbaarste herinneringen uit mijn vroegste jeugd is, dat ik als jongetje van 4 in de nacht tijdens hevig onweer naar de slaapkamer van mijn ouders loop en dat ik mijn moeder aanraak en dat zij zegt: “Kom mar bij my lizzen.” En dan kruip ik in de holte van haar knie en val in slaap.

Totaal veilig en geborgen

Kom bij mij liggen. De kracht van verlangen en de grens van intimiteit.

Gemeente, u bent afgelopen zondag het seizoen gestart met het uitspreken van dromen. Dromen over het gemeenteleven, dromen over je levensweg met God. Wist u dat een droom in de bijbel altijd iets vertelt over de verborgen werkzaamheid, de verborgen aanwezigheid van God in ons leven.

Als wij zeggen: God is ons nabij gekomen in Christus, dan gaat het over de verborgen omgang van God met ons, en dan gaat het over intimiteit. En in de intimiteit met God bestaat er wat ons betreft geen grens. Hij mag ons zo dichtbij naderen als maar mogelijk is.

Als het goed is dromen wij daarvan. Dichtbij God te leven. Of niet?

Bij dromen hebben wij de laatste honderd jaar hele andere associaties.

Een droom vraagt in de moderne tijd om succes. Denk aan The American Dream.

Luister maar naar reclames op de radio. Dromen van succes. Het is de lijfspreuk van de moderne mens.

Maar kijk en luister naar de dromen in de Schriften en je ziet Gods toenadering tot de wereld en de mens.

Als de vrouw van Potifar tot de jonge Jozef zegt “Kom bij mij liggen” dan zoekt zij naar bevrediging van haar heftige verlangens en fantasieën.

Maar de antifoon van haar woorden luidt: En God was met Jozef. God zegende het huis van de Egyptenaar vanwege Jozef. De Heer stond Jozef terzijde, ook in de gevangenis.

De vrouw van Potifar is haar verlangens niet de baas. Het leidt uiteindelijk tot een valse beschuldiging, dat Jozef haar zou hebben proberen te verkrachten. De mantel van Jozef gebruikt ze als bewijsstuk.

Het is de zoveelste keer dat ze Jozef zijn mantel uittrekken.

Zou het die mooie veelkleurige mantel zijn, die hij van zijn vader Jacob had gekregen?

Jozef was immers het lievelingetje van zijn vader, en dat had Jacob zichtbaar gemaakt in die mooie mantel. Tot woede van zijn broers. Deze trekken hem de mantel uit, voordat ze hem in de put gooien.

Die mantel staat symbool voor de bijzondere band tussen zoon en vader, tussen heer en knecht.

We lazen zojuist ook die gelijkenis van Jezus over het bruiloftsfeest: En dat er een gast is die geen feestkleed aan had en die vervolgens uit de zaal werd gesmeten.

En er is nog een plek in het evangelie waar een mantel in het spel is.

Vlak nadat Jezus door Judas werd verraden, bij de arrestatie lezen we ook over een kleed dat achterblijft. In Markus staat: “Een jongeman, die alleen een linnen kleed aanhad, probeerde bij Jezus te blijven, maar toen ook hij werd vastgegrepen, liet hij het kleed in hun handen achter en vluchtte naakt weg.”

Ook hier gaat het over gewenste nabijheid.

Nabijheid en intimiteit, wij beseffen heel goed dat daarin grenzen geëerbiedigd moeten worden. In de intimiteit tussen mensen is er gewenste en ongewenste nabijheid. Dagelijks lezen en horen we van incidenten van ongewenste nabijheid tussen mensen. En weten we, voelen we hoe verkeerd dat is, hoe schadelijk, hoe verminkend dat kan zijn.

Gewenste en ongewenste nabijheid, kom bij mij liggen. Hoe nauw dit luistert weet je als je jezelf wel eens schuldig hebt gemaakt aan ongewenste nabijheid. Of dat je vreemd ging.

Maar hoe zit dat dan met die nabijheid van God, en wij dichtbij God? Is er in de intimiteit tussen God en mens geen grens? Volgens mij wel degelijk. Als er geen grens zou zijn dan zouden we totaal kunnen versmelten in God. Er zijn wel degelijk grenzen aan de toenadering tussen God en mens. Dat is net als tussen mensen een dynamisch proces.

God stelt zelf duidelijke grenzen aan de relatie met de mens. Kijk maar naar die bruiloftsgast, die zijn oude kloffe nog aan had en die eruit gesmeten werd. Of denk aan beweging van God, die zich afzijdig houdt.

Ook van ons uit naar God toe is er gewenste en ongewenste intimiteit.

Ik noem een paar voorbeelden van ongewenste intimiteit naar God toe:

- Dat wij de schepping vernielen en verpesten
- Dat je in je eigen gelijk gelooft en dus niet in God
- gewelddadigheid tegen een medemens
- zomaar toegeven aan je verlangens en fantasieën
- dromen van succes en niet je roeping volgen

God nadert ons in de droom.

God zoekt verborgen omgang, zoekt gewenste nabijheid.

God nadert ons in de mensenzoon, in de Christus.

Jozef was zijn aardse vader, God zijn hemelse.

En dan komen de lijnen bij elkaar in de Schriften.

God komt ons nabij in de mens Jezus.
Diepere nabijheid is niet denkbaar.
Alzo lief had God de wereld, dat Hij.....
Tot in de dood, zelfs....

Maar dan is ook de cirkel rond vandaag. Want wanneer die vrouw in het verpleeghuis, waar ik het zonet over had, liefdevol wordt aangeraakt door een verpleegkundige, dan is daarin de nabijheid van God. Zo raakt God haar aan.

Wij beseffen, dat wij in de intimiteit tussen mensen ook Gods nabijheid kunnen voelen. Maar meteen ook realiseren wij ons hoe delicaat dat is. Realiseren we ons hoe kostbaar de intimiteit is, en hoe onze fijngevoeligheid op de proef wordt gesteld.

Leven als een christen behelst ook het beoefenen van waarachtige nabijheid.

De mooie Jozef beseft dat, misschien wel onbewust, maar hij voelt het.
Wat deze vrouw wil, dat gaat over mijn grens, dat wil ik niet.
Waarachtige nabijheid.
En: In waarachtige nabijheid ervaren wij Gods omgang.

Waarachtige nabijheid kent als het goed is één doel: Heelheid, veiligheid.

Veilig in Jezus armen, zingen we vaak in het verpleeghuis. En dan gebeurt het, dan is er veiligheid, dan is er de ervaring van Gods nabijheid, niet als een gevoel, maar als een waarheid.

Ik heb in mijn leven nogal eens geklaagd over het feit dat God zich zo weinig laat zien in mijn leven. En dan hoor je van mensen met Godservaringen, of die een licht hebben gezien, of die een engel hebben gezien. En dan kan ik wel eens wat jaloers zijn, en denken, waarom laat God zich niet eens aan mij zien.

Maar: Toen ik mij volkomen veilig en geborgen voelde in de knieholte van mijn moeder, toen was God waarheid in mijn leven. Daar gebeurde het.

“Kom bij mij liggen”; het geeft ons veel te denken.
Je geweten wordt aangesproken.
Maar moge het zo zijn dat de Schrift ons aanzet om mooie beoefenaars van nabijheid te zijn.
Tot zegen voor een medemens, en tot eer van God.
AMEN